ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczpospolita 1, II — telefon 25-95.

Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 sierpnia 1929 r.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł. kwartalnie 6 zł. Numer pojedyńczy 1 zł.

NR. 15 Wydawca: *Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.* **ROK 8**

Z Walnego Zebrania Związku Fabrykantów w Poznaniu.

W dniu 23 lipca o godz. 11-ej przed południem na sali Koła Towarzyskiego odbyło się Zwyczajne Walne Zebranie Związku Fabrykantów. Zebranie zagaił p. Prezes Samulski, odczytując porządek obrad, poczem na wniosek wszystkich obecnych objął przewodnictwo zebrania. Następnie oddał głos p. Dyr. Łyczywkowi, który zdał sprawozdanie z czynności Związku za rok ubiegły.

Z kolei przystąpiono do zatwierdzenia bilansu i rachunku zysków i strat. Bilans wykazuje po obu stronach cyfrę 29.436,46 zł, zaś rachunek zysków i strat balansuje na 68.770,53 zł. Po stwierdzeniu przez p. Ciesielczyka imieniem Komisj Rewizyjnej zgodności rachunków, zatwierdzono bilans i rachunek zysków i strat jednogłośnie, poczem udzielono pokwitowania władzom Związku.

Następnie przedstawiło Prezydjum do zatwierdzenia budżet Związku na przyszły rok obrachunkowy. Budżet wynoszący 64.100 zł, znajduje pokrycie w dochodach Związku. Po jednomyślnem zatwierdzeniu budżetu przystąpiono do wyboru Komisji Rewizyjnej, która ustaliła się w składzie pp. Dyr. Lewickiego i Wtorkowskiego. Jednocześnie zatwierdzono kooptację do Rady Związku p. Dr. .Waschki.

Rada pozostała w składzie niezmienionym, a więc pp.: Prez. Samulski, wiceprezesi: Dyr. Maciejewski i konsul Niedbał, członkowie: Z. Ciesielczyk, Dyr. Czarliński, Prof. dr. Flatau, Wł. Jezierski, prez. Kasprowicz, dyr. Kołudzki, Dr. Kręglewski, Dyr. Miądowicz, prez. Mieczkowski, Dyr. Nowak, Dr. Skorny, inż. Stark, Wł. Stopa, Dyr. Szczepanowski, Dyr. Pawłowski, Dyr. Prądzyński, Dr. Waschko, Wawrzyniak i Żak.

Następnie zatwierdzono uchwałę ogólnego zebrania Związku w sprawie przeznaczenia 50 proc. składek na cele reprezentacyjne w związku z P. W. K., co jednomyślnie załatwiono, poczem przystąpiono do uchwalenia zmiany statutu. Nowy statut, opracowany przez Komisję Statutową, stanowi pewne zsyntetyzowanie i zmodernizowanie dotychczasowego statutu, przyczem skupiono go z 43 artykułów na 18. Zasadniczych zmian mimo to nie zawiera, a ułatwia jedynie orjentację. Statut zatwierdzono, jak wszystko poprzednie jednomyślnie.

Na tem wyczerpano ustalony porządek obrad, poczem p. przewodniczący zebranie zamknął. Uczestnicy przeszli do sąsiedniej sali na przekąskę przygotowaną przez Radę Związku, zaś wieczorem odbył się wspólny obiad w salach Belwederu, wydany z okazji Powszechnej Wystawy Krajowej przez Związek dla członków swych i zaproszonych przedstawicilei miejscowych władz. Poza tymi uczestniczyli w obiedzie również i pp. Prezydent Ratajski, Prezes Rady Głównej P. W. K. Dr. Wachowiak, Naczelny Dyrektor P. W. K., oraz p. Dr. Piechocki, Dyrektor Wydziału Przemysłowego P. W. K.

Bardzo sympatycznie spędzono wieczór i wypito wiele toastów. Członkowie Związku wyrazili potrzebę częstszego towarzyskiego schodzenia się.

Uwzględnienie dezyderatów podatkowych Izb Przem.-Handlowych.

W wyniku audjencji Związku Izb Przemysłowo-Handlowych u Pana Ministra Skarbu Ign. Matuszewskiego i konferencji Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie z p. Dyr. St. Starzyńskim i p. Nacz. P. Michalskim, Ministerstwo Skarbu uwzględniło szereg zagadnień podatkowych, przedstawionych w wydawnictwie „Postulaty Gospodarcze Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie".

Wśród takich zagadnień należy wymienić:

1. przychylne ustosunkowanie się Ministerstwa Skarbu do kwestji wprowadzenia ryczałtu dla drobnych płatników,

2. usprawnienie działalności Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu i przyśpieszenie udzielania bonifikaty podatku obrotowego w granicach kredytu budżetowego na rok 1929/30 do sumy 400 tys. zł, której Ministerstwo Skarbu nie zamierza zmniejszać,

3. zezwolenie pracownikom przedsiębiorstw na zbieranie zamówień poza siedzibą przedsiębiorstw bez wykupywania oddzielnych świadectw przemysłowych, o ile pracownicy ci są w stosunku służbowym,

4. upoważnienie władz skarbowych do prowizorycznego załatwienia odwołań w podatku przemysłowym,

5. zrewidowanie norm średniej zyskowności dla poszczególnych okręgów przy współudziale miejscowych sfer gospodarczych i komisyj odwoławczych oraz zastosowanie tych norm do wymiaru podatku dochodowego na rok 1929,

6. liberalne traktowanie dowodów strat na dłużnikach, np. przez okazanie aktu protestu,

7. w sprawach spornych, dotyczących rozgraniczenia remontów od inwestycyj — powoływanie znawców z pośród kandydatów przedstawionych przez Izby Przemysłowo-Handlowe,

8. umarzanie dopłat do świadectw przemysłowych w wypadkach wyroków sądowych zwalniających od kar,

9. poddanie rewizji dotychczasowej interpretacji pojęcia przerobu i zużycia w ustawie o podatku przemysłowym,

10. ogłaszanie wszystkich okólników w dziedzinie podatków bezpośrednich, z wyjątkiem wewnętrznych, w „Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu",

11. dążenie, aby termin od wniesienia do rozstrzygnięcia odwołania nie przekraczał 6 względnie 9 miesięcy. Zaległe odwołania z lat poprzednich mają być załatwione do końca r. b.

W całym szeregu innych kwestyj Ministerstwo poddaje je życzliwemu rozpatrzeniu. Natomiast przedstawiciele Ministerstwa oświadczyli, iż Ministerstwo jest zdecydowane przeciwko zastosowaniu do przedsiębiorstw hurtowych nieprowadzących ksiąg handlowych, zaliczek na podatek przemysłowy obliczonych według 1 proc. stawki.

Prace nad reformą podatkową.

Według informacyj sfer gospodarczych w Ministerstwie Skarbu odbywają się prace nad reformą podatkową. Prace te prowadzi departament podatkowy w dwóch kierunkach: opracowywania projektów zmiany ustaw dotychczasowych, co musi przejść przez Sejm i Senat, oraz wniosków zmieniających wykładnię dotychczasową zawartą w różnych okólnikach Ministerstwa Skarbu. Zniesienie tych okólników pozwoliłoby na wprowadzenie różnych ulg podatkowych. Na pierwszym planie przewidziana jest reforma opodatkowania spółek akcyjnych, które są obecnie często dwukrotnie okładane podatkiem od jednego i tego samego dochodu.

Prowizoryczne załatwianie odwołań od wymiarów podatku przemysłowego.

Poniżej podajemy treść okólnika Ministerstwa Skarbu w tej sprawie:

„W związku z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 27. 4. 29 r. w sprawie rozłożenia na raty różnicy między kwotą wymierzonego podatku zaliczkami przypisanemi na tenże rok i odroczenia terminów płatności zaliczek na podatek przemysłowy od obrotu za I i II kwartał 1929 r., a ponadto biorąc pod uwagę konieczność szybkiego sprostowania wysokości tychże zaliczek w tych wszystkich wypadkach, w których dokonany wymiar podatku obrotowego za rok 1928 najprawdopodobniej ulegnie w postępowaniu odwoławczem zmniejszeniu, Ministerstwo Skarbu zarządza:

Naczelnicy Urzędów Skarbowych przeprowadzą bądź osobiście, bądź przy współudziale członków komisyj szacunkowych względnie rzeczoznawców, zaproszonych według uznania naczelników urzędu skarbowego przedwstępne zbadanie odwołań do wymiaru podatku obrotowego za rok 1928 i w zależności od wyników tego badania ograniczą narazie egzekucje podatku do kwot przypadających od obrotów prowizorycznie przy badaniu odwołań ustalonych. W związku z tem naczelnicy również odpowiednio ograniczą wysokość zaliczek kwartalnych na r. 1929.

W razie powołania do współudziału rzeczoznawców należy ich powoływać przedewszystkiem z grona osób wskazanych przez Izby Handlowo-Przemysłowe, Izby Rzemieślnicze względnie przez zawodowe organizacje gospodarcze."

Rewizja norm średniej dochodowości.

Dowiadujemy się, że normy średniej dochodowości, stosowane przy wymiarach podatku dochodowego, mają być dla najbliższego wymiaru tego podatku zrewidowane. Przy rewizji zostaną uwzględnione obecne warunki gospodarcze w poszczególnych okręgach Państwa. W sprawach rewizyjnych mają brać udział obok czynników urzędowych również i przedstawiciele lokalnych sfer gospodarczych. Przedwstępne konferencje w powyższej materji już w niektórych Izbach Skarbowych odbyły się, ale narazie tylko przy udziale czynników urzędowych. Ponieważ termin wymiaru podatku dochodowego za rok podatkowy 1929 zbliża się — należy przypuszczać, iż organizacje gospodarcze w najbliższym czasie wezwane będą przez czynniki rządowe do przedstawienia swych wniosków.

Delegaci Izb Przemysłowo-Handlowych w Komisjach szacunkowych.

Jak się dowiadujemy za pośrednictwem „Gazety Handlowej", Ministerstwo Skarbu wydało okólnik, na zasadzie którego Izby Przemysłowo-Handlowe delegować będą swych przedstawicieli jako rzeczoznawców do komisyj szacunkowych dla wymierzania podatku dochodowego. Okólnik ten wydany został na skutek zabiegów i konferencyj Izb u p. ministra.

Okólniki Ministerstwa Skarbu w sprawie podatku przemysłowego.

Ministerstwo Skarbu przygotowuje okólniki do podległych władz skarbowych, zmieniające dotychczasową interpretację tego Ministerstwa w całym szeregu kwestyj dotyczących podatku przemysłowego, a to w myśl w ostatnim czasie wydanych wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

W sprawie pobierania opłat za nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich w Województwie Poznańskiem.

W Orędownikach powiatowych ogłoszony został statut Poznańskiego Krajowego Związku Komunalnego w przedmiocie pobierania opłat za nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich w Województwie Poznańskiem.

Na zasadzie wspomnianego statutu władze administracji ogólnej I instancji przystąpią w najbliższym czasie do zebrania deklaracyj od wszystkich przedsiębiorstw, zaliczonych do kategorji zużywających nadmiernie drogi, celem wymierzenia opłat według stawek przewidzianych w statucie.

Z uwagi na to, że pewne gałęzie przemysłu zmuszone korzystać z dróg wojewódzkich, zostaną za nadmierne zużywanie tychże pociągnięte do bardzo poważnych świadczeń na rzecz Krajowego Związku Komunalnego, leży niewątpliwie w interesie przedsiębiorstw obowiązanych na mocy statutu do wspomnianych opłat, zawarcie z Krajowym Związkiem Komunalnym osobnej umowy co do ryczałtowej spłaty.

W kwestji tej odbyliśmy wczoraj z tutejszym Starostą Krajowym osobistą konferencję, który w rozmowie z nami stwierdził, że Poznański Krajowy Związek Komunalny nie będzie czynił żadnych trudności tym przedsiębiorstwom, które zechcą zawrzeć z nim oddzielną umowę. Ze swej strony odnośnie niektórych branż przemysłowych wskazaliśmy na bardzo ciężkie ich położenie gospodarcze i w związku z tem wysunęliśmy potrzebę liberalniejszego traktowania tych gałęzi przemysłu przez Związek Komunalny przy zawieraniu umów. Pan Starosta podzielił nasz pogląd i oświadczył, że docenia obecne położenie gospodarcze, dlatego też niektórym gałęziom przemysłu władze komunalne pójdą jaknajdalej na rękę przy zawieraniu oddzielnych umów.

Każdy wypadek umowy oddzielnej tutejsze Starostwo Krajowe będzie traktować ściśle indywidualnie, z uwzględnieniem warunków lokalnych przedsiębiorstwa, po zasięgnięciu opinji miejscowego starostwa.

Poniżej podajemy w dosłownem brzmieniu omawiany statut.

Statut
Poznańskiego Krajowego Związku Komunalnego w przedmiocie pobierania opłat za nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich w Województwie Poznańskiem.

Na podstawie art. 23 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. U. R. P. nr. 6/21 poz. 32) oraz art. 30 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. nr. 94/23 poz. 747), stanowi się, co następuje:

§ 1.

Wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, które nadmiernie zużywają drogi wojewódzkie w Województwie Poznańskiem, jak fabryki, cegielnie, tartaki, mleczarnie, cukrownie, młyny i t. p., obowiązane są do uiszczenia osobnej opłaty na rzecz Poznańskiego Krajowego Związku Komunalnego.

Za normalne zużywanie drogi wojewódzkiej uważa się dla przedsiębiorstw, wymienionych wyżej w ust. 1 przyjazd próżnych wozów (tary) przepęd zwierząt pociągowych, oraz przewóz ładunku, nieprzekraczającego 200 tono kilometrów netto w ciągu roku kalendarzowego.

§ 2.

Wysokość opłat za nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich, przewidziane w § 1. oblicza się progresywnie wedle następującej tabeli:

Poz.	Podlegająca opłacie ilość ruchu obliczona w tonno-kilometrach netto w rok, ponad 200-tonno-kilometrów zużywaniu normalnego (§ 1 ustęp 2)	Opłata za jeden tonno-kilometr groszy:
1	Od 0 do 1000 tonno-klm.	3
2	„ 1001 „ 2000 „	3,5
3	„ 2001 „ 4000 „	4
4	„ 4001 „ 7000 „	5
5	„ 7001 „ 10000 „	6
6	„ 10001 „ 15000 „	7
7	„ 15001 „ 20000 „	9
8	„ 20001 „ 30000 „	12
9	„ 30001 „ 40000 „	15
10	powyżej 40000 tonno-kilometrów	20

Powyższy sposób obliczenia nie odnosi się do tych właścicieli i przedsiębiorstw, które z Krajowym Związkiem Komunalnym zawarły w tym względzie osobną umowę.

O ile obliczona opłata byłaby niższą niż 5,— zł, wtenczas opłaty się nie pobiera. W obliczonej opłacie grosze zaokrągla się do najbliższej cyfry złotych.

Celem obliczenia ilości ruchu, podlegającego opłacie, należy obliczyć w tonokilometrach ogólną ilość ruchu netto przedsiębiorstwa w ubiegłym roku kalendarzowym na wszystkich drogach wojewódzkich, używanych przez przedsiębiortswo i odjąć 200 t/k. Pozostała cyfra oznacza ilość ruchu, podlegającą opłacie.

Przykład: Do tartaku w Bożydomie w roku 1926 przywieziono z lasu okrągłego drzewa 5.000 ton, używając szosy wojewódzkiej na długości dwóch kilometrów i tegoż roku odwieziono na stację kolejową 4.907 ton drzewa tartego na długości 1 klm. po tej samej szosie.

Obliczenie:

transport do tartaku 5.000 × 2 = 10.000 t/k.
transport z tartaku 4.906 × 1 = 4.907 t/k.
razem: 14.907 t/k.

Podlega opłacie 14.907 — 200 = 14.707 ton kilometrowych.

Wedle tabeli poz. 6 stawka wynosi 7 gorszy za tonę klm. Przedsiębiorstwo winno przeto zapłacić za nadmierne zużycie 14.707 × 7 = 1.029 zł 49 gr, co zaokrągla się na 1.029 zł.

§ 3.

Wymiaru opłat (§ 1.) dokonuje Wydział Krajowy lub organ do tego upoważniony przez Wydział Krajowy (władza wymiarowa) na podstawie deklaracyj złożonych przez przedsiębiorstwo wymienione w § 1. ustęp 1. Deklaracje winny być składane na wezwanie władzy wymiarowej na formularzu (załącznik 1) dostarczonym przez nią przedsiębiorstwu.

W miesiącu styczniu każdego roku rozsyła władza wymiarowa do przedsiębiorstw wymienionych w § 1. ustęp 1. formularze deklaracyj wraz z wezwaniem do ich wypełnienia i przedłożenia władzy wymiarowej w ciągu 30 dni, licząc od dnia doręczenia wezwania.

Osoby prowadzące przedsiębiorstwa, które wezwaniu do przedłożenia deklaracji nie uczynią zadość — podlegają karze porządkowej, określonej w § 9 niniejszego statutu.

§ 4.

Celem sprawdzenia podstaw wymiaru opłaty (§ 1.) władze wymiarowe mają prawo (§ 44 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych Dz. U. R. P. nr. 94 poz. 747):

a) żądać od osób, prowadzących przedsiębiorstwa na własny rachunek, oznaczone w § 1. ust. 1. (przedsiębiorców) lub ich zastępców prawnych oraz administratorów, od świadków i znawców, odpowiedzi na określone pytania; w razie zaś wątpliwości, co do udzielonych odpowiedzi, żądać od przedsiębiorców, ich zastępców lub administratorów, przedłożenia ksiąg handlowych i gospodarczych oraz innych dowodów;

b) zwracać się do zarządów innych związków komunalnych, jakoteż do władz państwowych, o podanie podstaw opodatkowania, ujawnionych przy wymiarze podatków państwowych i komunalnych.

O dokonanym wymiarze zawiadamia władza wymiarowa płatników osobnem pismem (zawiadomienie o wymiarze) według formularza (zał. 2).

Zawiadomienie o wymiarze winno być doręczone adresatowi za dowodem doręczenia; winno ono zawierać oznaczenie wymienionej kwoty, przytoczenie podstaw wymiaru i sposobu ich ustalenia, oraz wezwanie do uiszczenia opłaty w terminach, oznaczonych w § 6. statutu.

§ 5.

Przeciw wymiarowi za nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich służy przedsiębiorstwu, dotkniętemu wymiarem, w ciągu czterech tygodni sprzeciw do Wydziału Krajowego. Czasokres do założenia sprzeciwu biegnie od dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia o wymiarze.

Do postępowania sprzeciwowego mają zastosowanie przepisy o środkach prawnych, przewidzane w ustawie o daninach powiatowych i krajowych z dnia 23 kwietnia 1906 r. (Zbiór ustaw pruskich str. 159.)

Założenie sprzeciwu nie zwalnia od uiszczenia opłaty. Nieuiszczenie opłaty w właściwym terminie pociąga za sobą obowiązek zapłaty odsetek i kar za zwłokę oraz kosztów egzekucyjnych, określonych ustawą z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 721), a zmienioną częściowo.

§ 6.

Wymierzoną opłatę uiszcza się w 2 równych ratach, płatnych w dniu 1 kwietnia i 1 września.

§ 7.

Nieuiszczone we właściwym terminie opłaty podlegają ściągnięciu w drodze egzekucji, do której stosuje się odpowiednie przepisy o egzekucji podatków od opłat państwowych (art. 55 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych. (Dz. U. R. P. nr. 94, poz. 747.)

§ 8.

Do przedawnienia i dodatkowego dochodzenia opłat na nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich ma zastosowanie § 31 ust. 2 o daninach powiatowych i krajowych z dnia 23 kwietnia 1906 r. (Zbiór ustaw pruskich str. 159.)

§ 9.

Winni wykroczeń przeciwko postanowieniom niniejszego statutu podlegają karze porządkowej do wysokości 345,90 złotych, o ile nie zachodzi przestępstwo karalne według art. 62—66 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. nr 94, poz. 747.)

§ 10.

Opłaty drogowe wymierzone na podstawie niniejszego statutu, nie ulegają zaliczeniu ani na komunalne podatki od gruntów, budynków, przemysłu i handlu, ani na komunalne dodatki do państwowych podatków od gruntów, budynków, handlu i przemysłu.

§ 11.

Przepisy wykonawcze wyda zarząd odnośnego związku komunalnego.

§ 12.

Pierwszy wymiar opłat za nadmierne zużywanie dróg wojewódzkich — winien nastąpić w roku 1929/30.

Za podstawę należy przyjąć ¾ ilości ruchu, ustalonych w sposób określony zgodnie z postanowieniami niniejszego statutu.

§ 13.

Statut winien być ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Poznańskiego, oraz we wszystkich Orędownikach powiatowych.

§ 14.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1928 roku.

Statut powyższy zatwierdziło Ministerstwo Robót Publicznych reskryptem z dnia 2 stycznia 1928 r. S. P. 6738/27.

O powiększenie taboru kolejowego.

W latach 1924 do 1927 liczba przewozów wzrosła o 70 proc., a ilość wagonów towarowych tylko o 6 procent. Sytuacja przedstawia się jeszcze gorzej, jeżeli uwzględnimy, że wiele wagonów jest przestarzałych, i że za kilka lat po wygaśnięciu Konwencji Genewskiej Polska będzie pozbawiona możności korzystania z wagonów górnośląskich. Nie wiele lepiej jest z parowozami, których corocznie skreśla się z inwentarza zaledwie 50 proc. tej ilości, która powinna być skreślana przy racjonalnej gospodarce.

Tymczasem w planie finansowo-gospodarczym na r. 1929/30 znajduje się jedynie znikoma kwota, prze-

znaczona na zakup wagonów, niewystarczająca nawet na pokrycie naturalnego ich ubytku. Koniecznem jest zwiększenie tej sumy chociażby kosztem oszczędności na innych mniej pilnych wydatkach inwestycyjnych.

Zwyżka towarowej taryfy kolejowej wejdzie w życie z dniem 1 października.

W myśl uchwał Rady Ministrów termin wprowadzenia nowej podwyższonej towarowej taryfy kolejowej ustalony został ostatecznie na dzień 1 października. Nowa taryfa podwyższa opłaty za przewóz towarów przeciętnie o 18% i dać ma kolejom 150.000.000 złotych dochodu. Podwyżka dotyczy w pierwszym rzędzie taryf wewnętrzno-krajowych, natomiast taryfy na towary eksportowe i zwłaszcza idące przez nasze porty względnie nawet w niektórych wypadkach ulegną zniżce. Dalsze odsunięcie terminu wprowadzenia w życie projektowanej zwyżki taryfy okazało się niemożliwe ze względu na trudną sytuację kolei.

W poszukiwaniu rynków zbytu na podstawie informacji Państwowego Instytutu Eksportowego. Badanie możliwości eksportu ubrań gotowych z Polski.

W związku z prowadzonymi od dłuższego czasu badaniami co do możliwości zbytu zagranicą ubrań gotowych, wyrabianych w wielkich ilościach w Polsce — zainteresowane sfery przemysłowe wysyłają zagranicę specjalną delegację.

Delegacja ta odwiedzi Kopenhagę, Hamburg, Rotterdam, Amsterdam i Londyn, badając możliwości konsumcyjne poszczególnych rynków zbytu i nawiąże bezpośredni kontakt z odbiorcami. Analogiczna delegacja ma być wysłana do krajów południowych i południowo-wschodnich.

Amerykański rynek zbytu dla maszyn.

Wedle ogłoszonej statystyki importu do Stanów Zjednoczonych za 1928 r. przywóz maszyn wykazuje w stosunku do 1927 r. wzrost o 9 procent.

Import maszyn do Stanów Zjednoczonych obejmuje przedewszystkiem maszyny precyzyjne, których głównymi dostawcami są Francja, Anglja, Włochy i Niemcy.

Kanada sprowadza obok maszyn precyzyjnych również maszyny elektryczne.

Ameryka Południowa importuje wszelkie rodzaje maszyn, w szczególności obrabiarki, które sprowadza się z Francji, z Hiszpanji oraz z Niemiec.

Byłoby rzeczą bardzo pożądaną, aby i nasz przemysł maszynowy zainteresował się rynkiem amerykańskim.

O nawiązanie stosunków handlowych z Palestyną.

Jak nas informuje Palestyńsko-Polska Izba Handlowa i Przemysłowa, mogą przy odpowiednich cenach i warunkach znaleźć w Palestynie zbyt następujące towary:

Bielizna, zabawki, konfekcja, maszyny rolnicze, przybory elektrotechniczne, smoła, przetwory ziemniaczane, pompy, wyroby ceramiczne, superfosfaty, meble gięte, guziki, tektura smołowcowa, farby i t. p.

Za pośrednictwem naszem prosi Izba, by interesujący się rynkiem palestyńskim Członkowie Związku naszego nadesłać zechcieli pod adresem: „Palestyńsko-Polska Izba Handlowa i Przemysłowa", Tel. AVIV Montefiore 43 oferty wraz z próbkami i wzorami. Treść otrzymanych ofert Izba zakomunikuje tamtejszym importerom i komisjonerom dla zainteresowania ich produktem polskim i nawiązania bezpośredniego kontaktu między dostawcą polskim a tamtejszym odbiorcą.

Państwowy Instytut Eksportowy w Warszawie zapewnia również pomoc.

PP. Członków naszych, którzy złożą oferty prosimy o doniesienie nam o tem.

Sprawa muzeum przemysłowego.

W toku prac Centralnego Związku nad sprawami, wiążącemi się z P. W. K. zwrócona została uwaga, że byłoby rzeczą ze wszech miar pożądaną, aby po zamknięciu P. W. K. część eksponatów przemysłowych o znaczeniu propagandowem dydaktycznem nie uległa rozproszeniu, lecz zostałaześrodkowana, stwarzając zaczątek muzeum przemysłowego, lub innej tego rodzaju instytucji. Miano tu na myśli eksponaty tego rodzaju jak wykresy, mapy, modele objektów przemysłowych i t. p., ilustrujące stan przemysłu i jego dorobek pracy w niepodległem Państwie. W myśl opinji Centralnego Związku zbiory te należałobyześrodkować w Warszawie jako stolicy.

Pragnąc zainteresować tą sprawą państwowe czynniki kierownicze, Centralny Związek zakomunikował swoją opinję o niej p. Ministrowi Przemysłu i Handlu, prosząc go o poparcie tej myśli, w której urzeczywistnieniu Centralny Związek widzi duże znaczenie z punktu widzenia propagandy i podniesienia gospodarczego. W związku z tem wystąpieniem Centralny Związek powiadomiony został, że myśl ta wysunięta została jednocześnie z kilku stron, i że p. Minister Przemysłu i Handlu udzielił jej ze swej strony całkowitego poparcia, jako odpowiadającej jego zamierzeniom.

Wdrożona akcja przedstawia się w ten sposób, że organizuje się w Warszawie przy poparciu Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz innych zainteresowanych ministerstw „Polskie Muzeum Przemysłu", któremu zostaną przekazane ważniejsze eksponaty z działu wystawy rządowej w Poznaniu. Będą one stanowiły łącznie z przekazanemi już zbiorami z Muzeum Przemysłu Wojennego, z Muzeum Poczt i Telegrafów oraz z działu przemysłowego Muzeum Przemysłu i Rolnictwa zaczątek tej ważnej instytucji.

P. Minister Przemysłu i Handlu odwołał się przytem do szeregu większych organizacyj gospodarczych, w ich liczbie do Centralnego Związku z apelem, by sfery przemysłowe przekazały temu muzeum cenniejsze eksponaty o znaczeniu propagandowem i dydaktycznem, wystawione w ich stoiskach na P. W. K.

433 miljony złotych deficytu dał bilans handlowy za pierwsze półrocze.

Według obliczeń tymczasowych Gł. Urzędu Statystycznego bierne saldo bilansu handlowego w czerwcu wynosło 33 853 tys. zł, co w porównaniu z 45 380 tys. zł deficytu w maju oznacza poprawę o 11 527 tys. złotych.

Ogółem przywieziono w czerwcu 487 105 tonn towarów wartości 271 746 tysięcy złotych, wywieziono 1 791 668 tonn wartości 237 893 tys. zł.

W porównaniu do poprzedniego miesiąca nastąpiło zmniejszenie wartości przywozu o 486 tys. zł, wagowo zaś wzrost o 3 001 tonn. Wywóz zwiększył się w porównaniu do maja pod względem wartości o 11 041 tys. zł, pod względem wagowym o 179 859 tonn.

Ogółem bierne saldo bilansu handlowego Polski za I półrocze wyniosło 433 474 tys. zł. Deficyt bilansu handlowego w analogicznym okresie 1928 r. wyniósł 562 580 tys. zł.

Nowy dyrektor monopolu spirytusowego.

Dotychczasowy dyrektor departamentu akcyz i monopolów Ministerstwa Skarbu p. inż. Antoni Krahelski został mianowany na miejsce p. inż. Kuroczyckiego, który przeszedł na emeryturę, dyrektorem państwowego monopolu sprytusowego.

Rozporządzenie
w sprawie rodzaju i formy odznaczeń państwowych nadawanych na wystawach gospodarczych.

Pod powyższym tytułem w Nr. 51 Dziennika Ustaw R. P. poz. 418 z dnia 15 lipca ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 1929 r.

Sprawy walutowe.
Nowe monety srebrne i niklowe.

W najbliższym czasie Ministerstwo Skarbu zamierza wypuścić do obiegu srebrne monety pięciozłotowe oraz niklowe monety jednozłotowe. Monety te bite są na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 listopada 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 855).

Monety pięciozłotowe bite są ze srebra 750 próby, średnica monety wynosi 33 mm, waga 18 gr. Wizerunek kompozycji prof. E. Wittiga przedstawia z jednej strony postać alegoryczną kobiety ze skrzydłami, w środku napis „Rzeczpospolita Polska“, z drugiej zaś godło państwowe — orła — pod nim „5 złotych 5“ oraz data 1928 r. Na otoczce umieszczony jest napis „salus reipublicae suprema lex“.

Monety pięciozłotowe zgodnie z wyżej zacytowanem rozporządzeniem, mają moc umarzania zobowiązań do kwoty zł 500 przy każdej wypłacie.

Monety jednozłotowe są bite również na podstawie powyższego rozporządzenia. Wykonane są one z czystego niklu. Średnica monety wynosi 25 mm, waga 7 gr. Wzór monety projektował prof. M. Kotarbiński. Przedstawia on z jednej strony stylizowaną monetę, w środku której znajduje się napis „1 złoty“, z drugiej godło państwowe — orła oraz napis „Rzeczpospolita Polska“ i data 1929 r.

Monety jednozłotowe mają moc zwalniania od zobowiązań do kwoty zł 100 przy każdej wypłacie.

Rozporządzenie
Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 1929.
W sprawie urzędowych blankietów wekslowych.

W Nr. 52 poz. 423 Dziennika Ustaw R. P. z dnia 18 lipca r. b. ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości w sprawie urzędowych blankietów wekslowych.

Rozporządzenie to przynosi zapowiedź mających być wypuszczonych dwóch rodzai urzędowych blankietów wekslowych ze schematem umowy wekslowej i bez schematu po 21 kategoryj wartości każdego rodzaju.

Aż do dalszego zarządzenia mogą być używane urzędowe blankiety wekslowe dotychczasowego wzoru.

Zastrzeżenie dla sprzedającego prawa własności przy sprzedaży na raty.

Za Nr. 28 „Tygodnika Handlowego“ podajemy bardzo ciekawy artykuł pióra Dr. Stanisława Breitera dotyczący wyroku Sądu Najwyższego w sprawie sprzedaży na raty z zastrzeżeniem dla sprzedawcy prawa własności do chwili zapłaty ostatniej raty należności, i to pomimo wydania przedmiotu w posiadanie nabywcy po zapłaceniu pierwszej raty.

Otóż dotychczasowe orzecznictwo sądów niższych instancyj stało w tej sprawie na następującem stanowisku. Skoro strony umówiły się o rzecz i oznaczyły za nią cenę, to umowa kupna sprzedaży była zawarta w tem znaczeniu, że od tego momentu rzecz stanowiła własność nabywcy, i to chociażby mu jeszcze nie była wydana. Tembardziej więc — argumentowano — stanowić ona musi własność nabywcy, skoro mu została wydana, nie stanowi zaś bynajmniej przeszkody ta okoliczność, że nie uiszczono za nią ceny, skoro z chwilą jej ustalenia, a zatem sfinalizowania umowy sprzedawca utracając rzecz, stawał się jednocześnie wierzycielem należnej za nią ceny sprzedażnej.

Opierając się na tem stanowisku uznawano, że nabywca na raty oznaczonego przedmiotu, staje się już w każdym razie jego właścicielem z chwilą objęcia go w posiadanie, zatem wszelkie zastrzeżenia przeciwne, odraczające moment przejścia własności na nabywcę do chwili zapłacenia ostatniej raty, muszą być uznane za nieważne, nie waham się nawet twierdzić, że w grę wchodzą tutaj przepisy porządku publicznego, nie pozwalające na oddzielenie od momentu przejścia przedmiotu w posiadanie nabywcy, momentu przejścia na niego prawa własności do tego przedmiotu. W ten sposób w razie sprzedaży na raty z chwilą wręczenia przedmiotu w posiadanie nabywcy, przechodzi na niego jednocześnie i własność, chociażby się strony umówiły, że własność przejdzie na nabywcę dopiero w chwili uiszczenia przez niego całkowitej należności.

Powołany na wstępie wyrok Sądu Najwyższego, rozstrzygając bezpośrednio inne zagadnienie w motywach swych stanowiących integralną część orzeczenia zajmuje w sprawie ważności zastrzeżenia prawa własności przy sprzedaży na raty stanowisko krańcowo odmienne od wyżej przytoczonego.

Na tle sprawy wytoczonej przez sprzedawcę przeciwko nabywcy i trzeciemu wierzycielowi nabywcy o wyłączenie z pod zajęcia dokonanego na rzecz wierzyciela u nabywcy przedmiotu sprzedanego na raty z umownem zachowaniem dla sprzedawcy prawa własności do czasu zapłacenia ostatniej raty, pomimo wydania rzeczy w posiadanie nabywcy, stwierdził Sąd Najwyższy (orzeczenie Izby Pierwszej z dn. 26 października 1928 r. C. 165/28), „że zastrzeżenie umowne, iż własność rzeczy sprzedanej przejdzie na nabywcę dopiero po całkowitem uiszczeniu, stanowiące z istoty swej warunek zawieszający w stosunku do jednego ze skutków sprzedaży, jakim jest przeniesienie własności rzeczy sprzedanej, nie może być samo przez się uważane za nieważne“. Sąd Najwyższy stwierdził wyraźnie, że tego rodzaju warunek nie jest sprzeczny ani z porządkiem publicznym, ani też z ustawą lub dobrymi obyczajami i wobec tego winien być pod tym kątem widzenia rozpatrywany przez sądy wyrokujące, a zatem nie zachodzi żadna przeszkoda jego uwzględnienia przy wyrokowaniu.

Orzeczenie powyższe i judykatura, jaka na jego tle niewątpliwie się rozwinie, będzie miała doniosłe znaczenie dla rozwoju naszych stosunków gospodarczych. Gdy dotąd sprzedawca zawierając umowę na raty zdawać sobie musiał sprawę z tego, że zastrzegając sobie prawo własności do czasu otrzymania całkowitej należności z zastrzeżeniem tego wobec stanowiska jurysprudencji nie będzie mógł korzystać, to teraz sytuacja uległa zmianie zasadniczej, zastrzeżenie jest ważne ze wszystkimi tego skutkami. Nie ulega też wątpliwości, że w ślad za powołanem orzeczeniem i zgodnie z jego zasadą przewodnią, będzie także uznana za przestępstwo sprzedaż przedmiotu kupionego na raty, a całkowicie jeszcze niezapłaconego wtedy, kiedy umownie odroczono do momentu całkowitej zapłaty przeniesienie prawa własności na nabywcę. Bogata praktyka życia niewątpliwie wkrótce nastręczy sposobność sądom do wypowiedzenia się w tym przedmiocie i jeżeli sądy i w karnych sprawach podzielą stanowisko cytowanego orzeczenia, to będzie to duży krok naprzód, aby przez judykaturę wypełnić dotkliwą lukę naszego ustawodawstwa w przedmiocie sprzedaży na raty.

Całkowite rozwiązanie tego problemu przyniesie dopiero oddzielna ustawa oparta na zasadach, zbliżonych do zasad obowiązujących w innych krajach.

W sprawie używania listów przewozowych.

Dyrekcja Kolei Państwowych zawiadamia, iż na skutek rozporządzenia Ministerstwa Komunikacji

listy przewozowe i ich wtórniki dawnego wzoru, obowiązującego do 1. 11. 1928 r., będzie się sprzedawać i przyjmować jeszcze do dnia 31 października 1929 r.

Po tym terminie można będzie nadawać przesyłki tylko za listami przewozowemi według nowego wzoru, obowiązującego od 1. 11. 1928 r., wskazanego w Taryfie Towarowej części I, obowiązującej od 1. 11. 1928.

Obniżenie wkładek zakładów pracy na Fundusz Bezrobocia.

W dzienniku Ustaw R. P. Nr. 48 z dn. 30 czerwca rb. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 12 czerwca 1929 r. w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie obniżenia wkładek zakładów pracy oraz podwyższenia norm zasiłków, ustanowionych w ustawie z dn. 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Mocą wspomnianego rozporządzenia:

1. Wkładki zakładów pracy na Fundusz Bezrobocia zostają obniżone z dotychczasowej normy 2% płacy do 1,8% płacy robotnika. Z tych 1,8% zakład potrąca zabezpieczonemu robotnikowi z jego zarobku 0,45%, z własnych zaś funduszów dopłaca 1,35%.

Niezmienioną pozostaje natomiast najwyższa granica dziennego zarobku robotnika, od której obliczaną jest składka i zasiłek (7 zł 50 gr).

2. Zasiłki, wypłacane przez Fundusz Bezrobocia uprawnionym do tego bezrobotnym, zostają podwyższone również o 10%, to znaczy będą otrzymywać:

bezrobotny robotnik samotny	33%	zarobku
„ z rodziną 1—2 osób	38,5%	„
„ z rodziną 3—5 osób	44%	„
„ powyżej 5 osób	55%	„

3. Omawiane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 lipca 1929 r.

Obniżenie wkładek na Fundusz Bezrobocia, będące skutkiem starań organizacyj gospodarczych, stanowi pierwszy krok na polu obniżenia ciężarów socjalnych, jakie przemysł, silnie odczuwający brak kapitałów obrotowych, ponosił na rzecz Funduszu Bezrobocia, posiadającego duże rezerwy.

Ze strony zrzeszeń gospodarczych wszczęto odpowiednie starania o zmniejszenie wkładek również na rzecz Funduszu Bezrobocia Pracowników Umysłowych.

Ciężki okres w przemyśle drzewnym.

Przemysł drzewny przeżywa w obecnej chwili niezwykle ciężki okres, spowodowany wielkim brakiem kapitału obrotowego. Przyczyny tego stanu należy się dopatrywać w zaległościach wypłat. Stan ten specjalnie ostro wystąpił w okręgach Lwowskim i Stanisławowskim, gdzie odbiorcy państwowi, a także i koleje żelazne zalegają z wypłatą gotówki za dostarczony towar jeszcze z miesiąca kwietna, a nawet marca i lutego.

Zaległości niektórych firm sięgają setek tysięcy, a nawet miljona złotych. W konsekwencji przedsiębiorstwa mając ułożony plan produkcji, nie mogły wywiązać się z przyjętych zobowiązań. Normalnie bowiem przedsiębiorstwa rozkładają sobie pracę w ten sposób, że w pierwszym rzędzie licząc na niezawodny wpływ gotówki, przyjmują zamówienia rządowe i kolejowe, następnie zaś odkładają wykonanie wszelkich innych zamówień prywatnych i tranzakcje eksportowe. Wobec tego jednak, że gotówka nie wpłynęła z oczekiwanych źródeł, przedsiębiorcy nie mogli się wywiązać z zobowiązań przyjętych w stosunku do zagranicy i zmuszeni są prosić o prolongatę terminów dostawy, co oczywiście pociąga za sobą koszty kar konwencjonalnych i t. d.

Sytuacja w niektórych wielkich przedsiębiorstwach stała sie nawet tak groźna, że zmuszone one były zawiesić wypłaty robotnikom. Kryzys ten jest bardzo niebezpieczny i od zlikwidowania go zależy w dużej mierze pomyślny stan, a nawet istnienie całej poważnej gałęzi tego przemysłu.

Rodzaj zatrudnienia jako istotny warunek umowy o pracę.

Sąd Okręgowy w Warszawie w Wydziale II Handlowym, rozpoznawał sprawę (Nr. 1 197/29), w której zaangażowany na okres lat 5 dyrektor naczelny przedsiębiorstwa wystąpił po roku pracy przeciwko pracodawcy z żądaniem uznania umowy o pracę za rozwiązaną z winy tegoż pracodawcy i zasądzenia odszkodowania w wysokości należnej płacy za cały czas do upływu terminu umowy o pracę, zawartej na czas określony. Podstawą skargi była zmiana przez pracodawcę jednego z istotnych warunków umowy o pracę, a mianowicie rodzaju i charakteru zatrudnienia. Pracodawca bowiem pozbawił powoda stanowiska uprzywilejowanego dyrektora naczelnego, przewidzianego w umowie o pracę i zdegradował go do stanowiska jednego z kilku dyrektorów prokurentów. Skarżący dopatrzył się w tem niezachowania przez pracodawcę jednego z istotnych warunków umowy o pracę, co uprawnia pracownika do niezaoczonego zerwania umowy i do żądania uznania winy pracodawcy na drodze sądowej. Wynikiem zaś uznania winy jest zasądzenie od pracodawcy odszkodowania w wysokości należnego wynagrodzenia za cały czas do upływu terminu umowy o pracę, gdy zawarta ona została na czas określony, lub tylko za okres wypowiedzenia, gdy umowa o pracę zawarta została na czas nieokreślony.

Sąd Okręgowy przychylił się do tego stanowiska i powództwo w całości zasądził, ustalając, że skoro stanowisko powoda i zakres jego obowiązków zostały w umowie wyraźnie przewidziane, to pracodawca nie miał prawa jednostronnie zmieniać tego istotnego warunku umowy o pracę.

Sprawa ta oparta na rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych jest ważkim przyczynkiem do wykładni tego prawa.

„Gazeta Handlowa".

Z uwagi na wielką użyteczność „Gazety Handlowej" jako dziennika najlepiej, najszybciej i najobszerniej informującego o sprawach gospodarczych, broniącego postulatów, zwłaszcza podatkowych przemysłu i handlu, wreszcie omawiającego z wielką korzyścią dla życia gospodarczego w całej Polsce nasze potrzeby, bolączki ogólne, zawodowe, branżowe i organizacyjne, uważamy za słuszne i celowe polecić członkom naszego Związku abonowanie „Gazety Handlowej". Możemy to uczynić tem chętniej, gdyż „Gazeta Handlowa" oświadczyła gotowość zastąpienia publicznie naszych postulatów.

Uważamy za wskazane, aby każdy członek naszego Związku zapoznał się z „Gazetą Handlową", która mu będzie dostarczana początkowo przez dwa tygodnie bezpłatnie, a potem ją zaabonował i polecał do czytania i abonowania w kole swych znajomych.

Komunikaty.

Na tej drodze podajemy do wiadomości P. T. Członków, że p. Stanisław Nożyński zamieszkały w Poznaniu ul. Matejki 40/41 wydał drukiem bardzo ciekawą pracę p. t.: „Zagadnienia majątkowe i zarobkowe w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych".

P. Nożyński jako długoletni i doświadczony kierownik na stanowiskach tak w przemyśle jak bankowości i handlu zajmuje się dzisiaj bardzo ciekawą działalnością przeprowadzenia lustracji przedsiębiorstw dla wykazania jakie błędy zachodzą w zastosowanej kalkulacji, jakie korzyści leżą odłogiem niewyzyskane w organizacji, jakie wady zachodzą w konstrukcji majątkowej i kredytowej, jak wreszcie podnieść należy sprawność i zdolność zarobkową przedsiębiorstw.

Z uwagi na to, że wykazanie takich braków których można doszukać się nawet w dobrze prowadzonych przedsiębiorstwach, prowadzić może do podnoszenia rentowności przedsiębiorstw, polecamy członkom naszym usługi p. Nożyńskiego.

Stosunki handlowe z zagranicą.

Pewna firma **niemiecka** pragnie eksportować do Polski piły motorowe do ścinania drzew. Prospekt tej firmy jest do przejrzenia w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

We **Włoszech** znajdzie zbyt miód pszczelny lipowy i kwiatowy (nie gryczany). Wszelkich bliższych informacyj udziela Izba.

Poselstwo R. P. w Tallinie wydaje w języku estońskim miesięcznik ekonomiczny o życiu gospodarczem Polski, rozsyłany bezpłatnie do miejscowych izb handlowych, zrzeszeń gospodarczych większych przedsiębiorstw, przemysłowców, klubów i t. p. na terenie całego państwa. Celem miesięcznika jest propaganda ekonomiczna, a przez to wzmożenie eksportu polskich towarów do Estonji. Dla nadania wydawnictwu charakteru bardziej praktycznego, redakcja umieszcza również adresy poważnych firm eksportowych polskich z cenami poszczególnych artykułów cif Tallin oraz warunkami płatności. Wobec tego, że miesięcznik wydawany jest przez Poselstwo, oferty poszczególnych firm, umieszczane będą w dziale ogłoszeniowym, za zwrotem jedynie kosztów tłomaczenia oraz za papier i druk co wynosi ca. 21,50 zł (9 koron estońskich) od strony druku in octavo. Adres Poselstwa jest: Tallin, Kohtu 10, Estonja. Zainteresowani zechcą się zwrócić bezpośrednio do Poselstwa R. P.

Wyroby firm krajowych, godnych polecenia:

Ceny ogłoszeń w dziale niniejszym wynoszą 25,— zł za 1 wiersz na rok 1929.

Mechaniczna

Fabryka Odzieży

męskiej i chłopięcej

K. Bogajewski

POZNAŃ

Stary Rynek 77

wejście z ulicy Franciszkańskiej.

Najkorzystniejsze źródło zakupu

Tel. 2005 **Tel. 2005**

PERFUMY
WODY KOLOŃSKIE
MYDŁA

KALIA
JSTE

PRZODUJĄ w POLSCE

J. & S. Stempniewicz

WARSZAWA POZNAŃ RADOM

Hurtownia Win

i spirytualji

A. Glabisz

Poznań

Stary Rynek nr. 50

(pod daszkiem)

Telefon 34-00.

DOMAGALSKI i S-ka

Pierwsza poznańska fabryka parowa olejków eterycznych, esencyj, farb nieszkodliwych i preperatów chemicznych

Poznań, św. Marcin 34 - Garncarska 8

Telefon nr. 32-72.

Założona w roku 1901.

Premjowani kilkakrotnie najwyższemi nagrodami. Wyrabiają na podstawie długoletnich bogatych praktyczn. doświadczeń jako główną specjalność:

Olejki eteryczne - Ekstrakty - Esencje - Aromaty - Etery owocowe - Barwiki nieszkodliwe itp.

dla fabryk likierów, lemoniad, wód mineralnych napojów bezalkoholowych, fabryk karmelków, czekolady, pierników i t. p.

Przetwory Perfumeryjne

do fabrykacji perfum, mydeł, kosmetyków itp.

Wytłocznia soków owocowych

za pomocą siły hydraulicznej.

Prospekty darmo.

EKSPORT. **IMPORT.**

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolita 1 — Czcionkami Drukarni Polskiej S. A. w Poznaniu.
Redaktor odpowiedzialny Dyrektor Franciszek Łyczywek.